

Planstrategi för Malå kommun

Planstrategi för Malå kommun

Antagen av kommunfullmäktige 24 juni 2024, KF § 61.
Reviderad:

Diarienummer: MBN-2024-252

Projektledare: Elin Nilsson, miljö- och byggchef

Arbetsgrupp: Elin Nilsson, Lukas Karlsson, Erik Lundberg

Antagandehandling 2024-06-14

Innehållsförteckning

1 Bakgrund.....	3
1.1 Översiktsplan	3
1.2 Planeringsstrategi	3
2. Syfte	3
3. Process och organisation	4
4. Gällande Översiktsplan och tematiska tillägg.....	4
5. Digitalisering	4
6. Ändrade Planeringsförutsättningar	4
6.1 LUS	4
6.2 RUS	6
6.3 Bostadsförsörjningsprogram	6
6.4 Klimat och Energiplan.....	6
6.5 Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket	11
7. Aktualitet och bedömning	12
Bilaga 1. Länsstyrelsens underlag avseende statliga och mellankommunala intressen.....	13
1. Bedömning av granskningsyttrandenas aktualitet	13
2. Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanen aktualitet	14
3. Lagstiftning	14
4. Mål, planer och program	15
5. Statliga och mellankommunala intressen.....	15
6. Riksentressen.....	16
6.8 Natura 2000	17
7. Miljö kvalitetsnormer	17
8. Hälsa och säkerhet.....	18
9. Landsbygdsutveckling i strandnära lägen	20
10 Mellankommunala frågor	20
11. Övriga allmänna intressen	20

1 Bakgrund

1.1 Översiktsplan

En översiktsplan (ÖP) är kommunens långsiktiga verktyg som visar viljeinriktningen för hur mark- och vattenanvändningen samt bebyggelsen ska användas, utvecklas och bevaras. De frågor som behandlas i en översiktsplan är exempelvis vilka områden som ska bebyggas och hur de ska bebyggas, vilka områden som behöver särskilt skydd och hur de ska skyddas, vilka miljörisker det finns och hur detta ska beaktas.

Till översiktsplanen kan fördjupade översiktsplaner tas fram som avser ett avgränsat geografiskt område eller tematiska tillägg som behandlar en specifik fråga. Till översiktsplanen kan även olika strategier och inriktningsdokument tas fram exempelvis Dagvattenstrategi och Bostadsförsörjningsprogram.

En aktuell Översiktsplan är viktig då de ska ge stöd för efterföljande planering och beslut. Planerna måste vara aktuella för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och andra myndigheters beslut. Det är också viktigt att planerna är aktuella så att företrädare för regional och statlig planering kan väga in kommunens ställningstaganden, vid till exempel planering av ny infrastruktur.

1.2 Planeringsstrategi

1 april 2020 ändrades 3 kap i plan- och bygglagen (PBL). Ändringen innebar att planeringsstrategin ersatte den tidigare aktualitetsprövningen av ÖP. Planeringsstrategin ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell och vara mer framåtsyftande än vad aktualitetsprövningen var. Om översiktsplanen regelbundet blir föremål för politisk helhetsbedömning blir det också klarlagt om planen fortfarande ger uttryck för de övergripande politiska målen i kommunen. Kommuninvånare, näringsliv och intresseorganisationer med flera behöver kunna lita på att översiktsplanen uttrycker den aktuella politiska inställningen till bebyggelseutvecklingen i olika delar av kommunen eller om översiktsplanens ställningstaganden kan komma att ändras.

Planeringsstrategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Antar kommunen inte en planeringsstrategi senast den 11 september 2024 anses ÖP och dess tillägg vara inaktuella. Detta innebär bland annat att standardförfarande, samordnat förfarande och förenklat förfarande inte kan tillämpas vid framtagandet av detaljplaner.

I samband med framtagandet av planeringsstrategin ska kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet samt kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Kommunen bedömer sedan huruvida översiktsplanen och de tematiska tilläggen är aktuella.

2. Syfte

I planeringsstrategin ska kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar som är av betydelse för översiktsplanens aktualitet samt kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Kommunen ska även bedöma aktualiteten för översiktsplanen och de tematiska tilläggen.

3. Process och organisation

Arbetet med att ta fram planeringsstrategin startade hösten 2023 och antagandet beslutas av Kommunfullmäktige den 24 juni 2024. Strategin har inför antaget hanterats av Miljö- och byggnämnden för godkännande och förankring. Under planperioden kommer Miljö- och byggnämnden löpande arbete med Planstrategin inom ramen för Kommunfullmäktiges reglemente och kommer enligt lagen att antas av Kommunfullmäktige framgent inom 2 år från ordinarieval.

Planeringsstrategin har framtagits av Miljö- och byggavdelningen. Deltagare i arbetet har varit Elin Nilsson (miljö- och byggchef), Lukas Karlsson (samhällsplanerare), Erik Lundberg (byggnadsinspektör).

När planen antagits ska den inom två veckor från tillkännagivandet skickas till Boverket, Länsstyrelsen, regionen och de kommuner som berörs. Strategin ska finnas tillgänglig på kommunens webbplats under rubriken "Kommunen Planarbete"

4. Gällande Översiktsplan och tematiska tillägg

Den nuvarande översiktsplanen fick laga kraft 2020-10-26. Till denna hör tre tematiska tillägg: Vindkraft i Malå Norsjö (2015), landsbygdsutveckling i strandnära lägen (2014), landsbygdsutveckling i strandnära lägen via förenklat förfarande för Malåträsket: Malån - Sorselevägen (2015) och Sunnanå (2017).

5. Digitalisering

Kommunens befintliga översiktsplan eller andra översiktliga planer finns ej tillgängliga i digital version.

Kommunen samverkar inom GIS-området med Sorsele kommun och Norsjö Kommun. Gemensamt tas steg för att digitaliseringen av översikts- och detaljplaner ska ske där även löpande arbete med att digitalisera kommunens befintliga planer ingår. Detta utförs med syftet att uppnå regeringens digitaliseringsmål enligt den nationella specifikationen. Arbetet med att digitalisera kommunens detaljplaner görs löpande och har i dagsläget inget fast datum för när arbetet ska vara klart. Vid nästa revidering av denna plan kan Miljö- och byggnämnden komma att redovisa pågående detaljplanearbete i en bilaga till denna plan (Bilaga 2).

6. Ändrade Planeringsförutsättningar

Nedan redovisas förändringar i lagstiftning, mål, planer och program som har ändrats eller tillkommit sedan Malå kommun antog sin kommuntäckande översiktsplan samt tillhörande tillägg och fördjupningar.

6.1 LUS

Malå Kommuns lokala utvecklingsstrategi 2030 antogs av kommunfullmäktige 2021-10-25 §61

Avsikten är att den Lokala utvecklingsstrategin, LUS Malå - en attraktiv kommun här olikheter skapar utvecklingskraft skall vara vägledande i utvecklingsarbetet till år 2030. Den ska fungera som en kompass och ett verktyg för alla verksamheter och aktörer i kommunen, i det dagliga utvecklingsarbetet samt vid ansökan av projektmedel ur internationella, nationella och regionala fonder och program. Med en gemensam syn på kommunens behov och prioriteringar öppnar strategin upp för att samla aktörer på en gemensam lokal och regional arena för sektorövergripande samverkan, där

vi tillsammans bidrar till att Malå som en del av Västerbotten blir den kommun som vi har potential att vara år 2030. Den gemensamma processen karaktäriseras av samtal, samsyn, samarbete och samhandling.

6.2 RUS

Den Regionala Utvecklingsstrategin 2020-2030 är ett vägledande dokument vilket visar riktningen för Västerbotten emot en önskvärd utveckling. De två övergripande hållbarhetsmålen, en levande plats respektive en cirkulärplats, tar sikte på de globala målen i Agenda 2030.

6.3 Bostadsförsörjningsprogram

Den 1 oktober 2022 ändrades lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Ändringen innebär att kommunernas riktlinjer ska grundas på en analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Analysen ska genomföras med stöd av ett underlag som Boverket förser kommunen med. Underlaget finns tillgängligt på Boverkets hemsida och kan även användas som underlag för översiktsplaneringen.

2020-11-30 §93 antogs Bostadsförsörjningsprogram för Malå kommun 2020–2022.

Bostadsförsörjningsprogrammet bedöms som handling delvis vara aktuellt men är ej gällande då det avser perioden 2020–2022. I dagsläget finns ingen plan på när arbetet med nytt eller revidering av Bostadsförsörjningsprogrammet ska genomföras men arbetet bör påbörjas då det senaste inte är gällande.

I gällande Översiktsplan nämns endast att Malå kommun ska ta fram ett bostadsprogram som kommer att tydliggöra målsättningarna för bostadsförsörjningen, vilket formulerades i samband med framtagandet av översiktsplanen.

Syftet med bostadsförsörjningsprogrammet är att det dels ska fungera som ett faktaunderlag, dels som ett stöd vid strategiska ställningstaganden till fysisk planering och bostadsutvecklingsprojekt. Programmet beskriver förutsättningar, nuläge och framtida behov på den lokala marknaden samt utifrån olika gruppers behov, exempelvis äldre, ungdomar, nyanlända och personer med bostadssociala behov.

Programmet syftar på att tydliggöra nuvarande målsättningar för kommunens bostadsförsörjning. Riktlinjer om bostadsförsörjningen ska redovisas separat från översiktsplanen enligt 2 kap. 3 § 5 PBL.

6:4 Klimat och Energiplan

Miljö och byggnämnden föreslår att Malå Kommun ska ta fram ett nytt tillägg till översiktsplanen. "Klimat och Energiplan för Malå Kommun" kan komma att ersätta det enskilda tillägget till översiktsplanen "Vindkraft i Malå och Norsjö" och då hantera hela sektorn Klimat och Energi i ett samlat dokument.

Enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi som är antagen av Kommunfullmäktige. Det är viktigt att ha en helhetssyn på energiplaneringen och ta hänsyn till miljöeffekterna såväl lokalt, regionalt som globalt. Energiplanen bör kopplas till översiktsplanen så att energisektorns mark- och vattenbehov kan tillgodoses.

År 2001 antogs Malå kommuns klimat- och energiplan, den är således i behov av revidering.

I planen antogs en strategi för energieffektivisering som senare reviderats av KS 2011-02-22 §37

Region 10 (R10) är en frivillig sammanslutning av kommunerna Arjeplog och Arvidsjaur i Norrbottens län och Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Sorsele, Storuman, Vilhelmina och Åsele i Västerbottens län. Region 10 har påbörjat ett projekt för att ta fram Energiplan där Malå kommun vill vara en aktiv part. I Region 10 produceras förnyelsebar el i form av både vatten- och vindkraft och det pågår en kontinuerlig utbyggnad av vindkraft då nya tillstånd beviljas. Det har också börjat undersökas på möjligheten med lagrad energi i form av till exempel vätgasanläggningar. Efterfrågan på el och framför allt grön el är stor i både landet och i Europa. Samtidigt finns problemet att elnätet har en maxkapacitet för energiöverföring som i dagsläget är nådd och inte klarar av att leverera mer. Det finns också få uttagsställen lokalt i våra kommuner, vilket paradoxalt nog innebär att företag som behöver större mängder el inte kan etablera sig hos oss trots den stora produktionen och vi går miste om både investeringar, arbetstillfällen och skatteintäkter. I dagsläget finns i Region 10 installerad effekt på 1,636 GW fördelade på 43 vattenkraftverk¹ och 0,944 GW fördelade på 346 vindkraftverk².

Projektmålen är

- En färdig och sammanhållen kartläggning av nuläge och framtid gällande produktion, lagring, distribution och uttagspunkter.
- Kommunala och regionala energiplaner finns framtagna.
- Metoder, kunskap och samverkansnätverk med relevanta aktörer för ökad lokal nytta av den produktion som sker i Region 10.
- Ökad kompetens om energiplanering i kommunerna
- Metoder och uppbyggda samverkansnätverk med intressenter för att minska risken för målkonflikter.

Underlag och Planförutsättningar inför Klimat- och Energiplan

Klimatförändringarna handlar för kommunens del framför allt om att det blir varmare och blötare. Under perioden 2021-2050 förväntas årsmedeltemperaturen att vara ca 3,5 grader högre än under referensperioden 1961-1990. Fram till i slutet av århundradet förväntas årsmedeltemperaturen ha ökat med ca 5,5 grader. Vintern påverkas mest, med upp emot 8 grader varmare än under referensperioden.

Boverket har publicerat vägledningen Översiktsplanering för begränsad klimatpåverkan (2020) som ett stöd för den kommunala översiktsplaneringen. Länsstyrelserna gav också ut en checklista för begränsad klimatpåverkan genom fysisk planering år 2022.

Den av regionala utvecklingsnämnden den 7 december 2023 fastställt en "Energiagenda" som är en del av RUS.

Länsstyrelsen fastställde 2020 en klimat- och energistrategi som syftar till att inspirera länets aktörer att agera för att minska klimatpåverkan.

Länsstyrelsen genomföra ny skyfallskartering på ytterligare områden i länet. Kommunen har meddelat de områden som är prioriterade.

Malå Kommun tar fram en vattentjänstplan. I vattentjänstplanen finns en plan för utbyggnad av allmän vatten- och avloppsförsörjning. Syftet med en vattentjänstplan är dels att beskriva kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Dels ska den beskriva kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Riksdagen beslutade 2018 om energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228). Här framgår att Sverige år ska 2030 ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005 och år 2040 ska 100 procent av elproduktionen vara förnybar.

Energimyndigheten har tagit fram en viktig rapport om effektiv användning av energi och effekt ” ER 2024:03”. Energimyndigheten pekar på att effektivisering är nödvändig för att klara omställningen. Att ta hänsyn till och verka för effektivare användning i kommunal energiplanering bör bli en del av projektet.

För närvarande pågår flera utbyggnads- och reinvesteringsprojekt i det svenska stamnätet och takten förväntas fortsätta öka under de närmaste åren. Information och kartmaterial om Svenska kraftnäts framtida planer för transmissionsnätet för el finns att tillgå i Systemutvecklingsplan 2022-2031. En överblick över de största transmissionsnätsprojekten finns på Svenska Kraftnäts webbplats. Transmissionsnätet för el finns att hämta via Geodataportalen.

Rennäringen

Översiktlig planering som berör renskötsel, Renbruksplan och samiska näringar ska föregås av en tidig dialog. I framtagandet av Klimat- och Energiplanen är det centralt att rennäringens intressen involveras.

Klimat- och energiplanen bör behandla Kommunens ställningstagande gällande rennäringens intressen inom de områden som Klimat- och Energiplanen hanterar. I planen bör även det vara möjligt att peka ut nya områden i enlighet med översiktsplanens riktlinje ”att särskilt känsliga områden för rennäringen ska pekas ut i dialog med berörda samebyar”.

Delar av Malå Samebys åretruntmarker drabbades hårt av Stormen Hans och näringen står inför utmaningar då stora arealer som påverkats behöver ersättas inom samebyns gränser.

Behovet av mötesplats/samtalsrum, digitala verktyg och öppna samråd mellan kommunen och berörda parter ses som framgångsfaktorer.

Mineraler och Gruvnäring

Avsnitt om kommunen som en central nod för mineralinformation och prospektering i Sverige och Europa. Kort information om SGU:s närvaro och de möjligheter som finns i och med ökade anslag till SGU till följd av EU-förordningen (Critical Raw Materials Act (CRMA) om kritiska råvaror som har trätt ikraft i svensk lag sedan 23 maj 2024

Avsnittet bör även hantera markanvändning vid gamla gruvor samt ställningstagande och riktlinjer gällande prospektering- och gruvnäringens intressen samt det generella riksintresset för värdefulla ämnen och material.

Avsnittet kan även inkludera efterarbeten och återställning av icke aktiva områden.

Skog och Skogsnäring

Översiktsplanens riktlinjer och ställningstagande gentemot skogsnäringen kan utvecklas och fördjupas inom området som Klimat- och Energiplanen behandlar.

Kommunen har deltagit i projektet Artic Hubs. Resultatet bör implementeras, beaktas och tas ställning till näringen och skogens betydelse och framtida brukande i Malå Kommun. Frågor som Skogliga värden, skogen som kolsänka och hur kommunen kan vara med och driva resistans,

innovation och utveckling i samråd med berörda parter för att skapa ett hållbart skogsbruk inom kommunen i hela värdekedjan.

Malå har under lång tid varit ett skogsbruksnav. Skogsbruket i Malå kommer att vara av central betydelse i den gröna omställningen med dels skogens klimatsmarta produkter, som kan ersätta fossilbaserade, och dels den växande skogens förmåga att binda CO₂ genom fotosyntes och vidare i skogens produkter. Framför allt Sveaskogs skogsbruk är av central betydelse för virkesförsörjningen till Setras sågverk i Malå.

I Malå finns ca 106 000 ha produktiv skogsmark varav Sveaskog äger ca 60 %. SCA äger 3 % och 37 % av den produktiva skogsmarken ägs av privata skogsägare. I dagsläget finns det ca 750 personer som äger skog i Malå kommun. 185 av dessa äger mer än 100ha produktiv skogsmark.

Av Sveaskogs produktiva skogsmark har 20 % avsatt till naturvård (ca 12 600 ha) och av den produktiva skogsmarken som ägs av privata skogsägare beräknas ca 5 % (2 000 ha) vara avsatt för naturvård. I Malå har ca 750 ha produktiv skogsmark formellt skydd som Naturresevat, Biotopskydd eller Naturvårdsavtal.

Lokalt förädlas delar av den producerade råvaran från skogen, främst vid Setra Trävarors AB:s sågverk i tätorten. Sågverket är förutom en av de största arbetsgivare i kommunen och om man räknar in de totala antalet arbetstillfällen som skapas i och med Setras verksamhet är det den största enskilt viktigaste näringen i kommunen. Setra har påbörjat en större investeringsplan där första delen som avser ny såglina och timmerhantering tas i drift våren 2025. Investeringen är betydande och säkrar arbetstillfällen och möjligheter till utveckling för hela näringen både inom kommunen och regionen.

Vindkraft

Tillägget till översiktsplan Vindbruksplan antagen 2015 ska enligt beslut i KS 2023-08-22 §91 revideras. Då tillägget är utfört i samverkan med Norsjö Kommun är Norsjö Kommun inbjuden att delta i revideringen.

Norsjö Kommun beslutar vid nästa kommunstyrelsesammanträde 2024-06-11 att upphäva nu gällande vindbruksplan för Norsjö Kommun. Beroende på hur arbetet med Klimat och Energiplanen fortskrider samt Norsjö kommuns beslut kan vindbruksdelen antingen inarbetas i Klimat- och Energiplanen alternativt hanteras som en helt eller delvis fristående bilaga tillsammans med Norsjö Kommun.

Naturvårdsverket och Energimyndigheten (EI) har under 2021 tagit fram en "Nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad". Strategin är en del i arbetet med att nå målet om 100% förnybar energiproduktion år 2040. I strategin görs ett antagande om ett totalt nationellt utbyggnadsbehov av vindkraft till 2040-talet på 100 TWh, varav 80 TWh på land. Utifrån antagandet har en preliminär regional fördelning av det nationella utbyggnadsbehovet tagits fram. Det har också tagits fram ett nationellt kartunderlag med tematiska planeringsstöd som även kan utgöra stöd för kommunernas vindkraftsplanering.

Malå Kommun följer regeringens fortsatta arbete efter den särskilda utredning som regeringen presenterade vid årsskiftet 2023 "Värdet av vinden" och Pressrelease 2024-06-05 från Åsele utreds.

Vattenkraft

Vid den del av Skellefteälven som rinner genom Malå finns två vattenkraftstationer anlagda. Vattenkraftverken är Bastusel som ägs av Vattenfall samt Grytfors som ägs av Skellefteå kraft. Utöver det som kort nämns i översiktsplanen finns idag ingen plan som hanterar vattenkraft vid ändringar av befintliga eller eventuell nya verk. Stora delar av kommunen berörs av riksintresset skyddade vattendrag enligt 4 kap 6§.

Regeringen arbetar aktivt med ändringar i förordningen om vattenverksamhet som berör omprövning av befintliga vattenverksamheter vilket kan leda till ändringar i befintliga verk. Frågan bevakas.

Planen bör även beröra kommunens inställning och riktlinjer kring de arbeten som planeras och pågår med våra vattendrag med flottrensning, vandringshinder, diken.

Solkraft och Energilagring

Översiktlig planering för solkraft och energilagring saknas idag men bör inkluderas vid Klimat- och Energiplanen framtagande. Detta för att möta kommande förfrågningar av näringen samt peka ut lämpliga områden och riktlinjer.

Det finns många, redan ianspråktaga, ytor som även skulle kunna användas till energiproduktion. Men det finns också målkonflikter med att placera solceller i värdefulla eller utpekade miljöer för andra allmänna intressen. I befintlig bebyggelse finns möjligheter med att nyttja stora takytor i mindre känsliga miljöer som industriområden eller ladugårdstak på landsbygder.

Solcellsparkar (större markbaserade solcellssystem) har hittills utgjort en liten del av den totala installerade effekten av solcellssystem i Sverige. Lämpliga platser för solcellsparkar kan identifieras utifrån geografiska och tekniska hänsynstaganden, vilket är frågor som bör hanteras i en översiktsplan eller i ett tillägg.

Energilagring i större skala har hittills inte varit en stor fråga i kommunen men precis som för solkraft så finns det behov att ta fram översiktliga riktlinjer. Energilagring är en viktig del i framtidens elnät.

Laddinfrastruktur och Fossilfria bränslen

Laddinfrastruktur kan hanteras inom Klimat- och Energiplanen. Energimyndigheten (EI) har de övergripande ansvaret och har tagit fram underlag och befintlig infrastruktur bör kartläggas samt skapas riktlinjer för framtidens utveckling med utpekande av lämpliga platser för en hög täckningsgrad.

Vätgas och andra gröna drivmedel är en del av den gröna omställningen och bör inkluderas i Klimat- och energiplanen. Energimyndigheten (EI) är områdesansvariga även för vätgas. Andelen tunga transporter i kommunen borgar för att ett utbyggt vätgaskluster skulle bidra till minskade utsläpp m.m. Kommunen har hanterat förfrågningar om eventuella etableringar men saknar översiktlig planering i området.

Lokalisering och Etablering (större platskrävande etableringar) utanför detaljplan

Klimat- och Energiplanen bör även hantera kommunens inställning till ny markanvändning för nya etableringar med siter som kommunen har identifierat och som erbjuds till näringslivet eller staten för exploatering. (Anna-Karin)

6.5 Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket

Samerna är ett urfolk och har därigenom en särskild rättslig ställning. Denna särställning innebär att Sverige har vissa åtaganden gentemot samerna enligt internationell och nationell rätt. Bland annat stadgar regeringsformen att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Det är mot den bakgrunden konsultationslagen tillkommit och ska förstås som en åtgärd som kan bidra till att Sverige i större utsträckning efterlever sina åtaganden gentemot det samiska folket.

Syftet med lagen är att säkerställa samernas rätt till delaktighet i beslutsprocesser på alla nivåer i samhället och stärka samernas inflytande i frågor som särskilt berör dem. Även beslut på kommunal nivå bidrar till att Sverige uppfyller sina internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Genom konsultationerna ges det samiska folket insyn i processer och frågor i ett tidigt skede.

Konsultationen ökar också samernas möjlighet att bidra med kunskap i frågor och närmare belysa konsekvenser av beslut för samernas del.

Lagen trädde i kraft 2022 och började gälla för kommuner den 1 mars 2024. Kommunen har i dagsläget inte tagit fram riktlinjer hur lagen ska hanteras i kommunen men en sådan riktlinje förutsätts antas inom kort. Kommunen har sedan tidigare en god och tidig dialog med främst berörda samebyar gällande mark- och vattenanvändning vid översiktsplanering, detaljplanering, förhandsbesked, bygglov och vid strandskyddsdispenser som kan påverka samebyn eller rennäringen. Kommunen har som ambition att tillsammans med samiska företrädare inom kommunen föra dialog för att utveckla formen för samrådsprocessen lokalt samt arbeta enligt riktlinjen för att konsultation med sametinget sker i rätt omfattning.

7. Aktualitet och bedömning

Sammanfattningsvis bedömer kommunen att översiktsplanen är aktuell i och med antagande av denna planstrategi med stöd av 3 kap 23§ Plan- och bygglagen.

Bedömningen har gjorts utifrån Länsstyrelsens underlag (bilaga 1) samt en konkretiserad tanke om att kommande planarbeten med tillägg till översiktsplanen kan hantera delar av frågeställningarna och nya planförutsättningar som har uppstått sedan översiktsplanen antogs. Översiktsplanen bedöms ha god folklig förankring och togs fram med sikte på 2030 och är en aktiv del av förvaltningen.

Kommunen jobbar för att digitalisera översiktsplanen enligt ÖP-modellen men avvaktar Boverkets nästa uppdatering som är planerad hösten 2024 med sikte att den ska vara klar 2027.

De delar av översiktsplanens tillägg, som inte bedöms vara aktuella:

- Tillägg till översiktsplanen Vindkraft i Malå Norsjö.
- Energiplan 2001.
- Bostadsförsörjningsprogrammet 2020 - 2022.

Tillägg eller andra planer som är under framtagande eller återkommande revideras.

- LIS-planen. Revideras en gång per mandatperiod.
- Energi och klimatstrategi (Verksamhetsnivå).
- Vattentjänstplan (Verksamhetsnivå).

Bilaga 1. Länsstyrelsens underlag avseende statliga och mellankommunala intressen

Länsstyrelsen har 2022-12-02 levererat myndighetens underlag inför kommunens beslut om planeringsstrategi. Dokumentet är daterat 2022-12-01. Nedan följer Länsstyrelsens underlag där kommunen har kommenterat och tagit ställning till underlaget. Vissa delar har lyfts ut då de behandlas separat.

1. Bedömning av granskningsyttrandenas aktualitet

Malå kommuns översiktsplan består av följande delar:

- Översiktsplan för Malå antagen 2020
- Tematiskt tillägg – Vindkraft i Malå och Norsjö antagen 2015
- Tematiskt tillägg för landsbygdsutveckling i strandnära lägen antagen 2014
 - • Tematiska tillägg för landsbygdsutveckling i strandnära lägen via förenklat förfarande för Malåträsket: Malån - Sorselevägen (2015) och Sunnanå (2017)

I det följande redovisas en bedömning av aktualiteten i länsstyrelsens granskningsyttrande på översiktsplanens olika delar. Granskningsyttrandet avgränsas till de särskilda bevakningsfrågor som framgår av 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL). Notera att Länsstyrelsen inte har granskat planerna på nytt utan enbart tar ställning till det befintliga yttrandet utifrån de förutsättningar som rådde vid tidpunkten för yttrandet. Av kapitel 2.3 framgår hur Länsstyrelsens bevakningsfrågor har förändrats sedan planens antagande, vilket behöver beaktas i samband med bedömningen av planens aktualitet.

Översiktsplaner äldre än 2004 kommer enligt lagändring i PBL 2020 att upphöra den 1 januari 2026. Länsstyrelsen har av denna anledning valt att inte göra någon bedömning för tillägg och fördjupningar framtagna före 2004. Enligt 3 kap. 26 § PBL ska länsstyrelsen ange om granskningsyttrandena i någon del inte längre gäller.

Länsstyrelsen har noterat att många av de synpunkterna i granskningsyttrandena har tillgodosetts eller av andra anledningar inte längre är relevanta. Därför redovisas i stället kvarstående synpunkter från granskningen som Länsstyrelsen fortfarande står fast vid.

För LIS-tillägg för Malåträsket: Malån - Sorselevägen (2015) och Sunnanå (2017) har länsstyrelsen enligt *Regional anpassning av bestämmelser för strandskydd* endast yttrat sig vid ett tillfälle, i samrådet. Bedömningarna görs därför utifrån vilka synpunkter som kvarstår från samrådsyttrandet, som i dessa ärenden gäller som granskningsyttrande.

Översiktsplan för Malå kommun antagen 2020-10-26

Länsstyrelsen har inga kvarstående synpunkter.

Tematiskt tillägg för landsbygdsutveckling i strandnära lägen antagen 2014-06-23

Kvarstående synpunkter från Länsstyrelsens granskningsyttrande:

1. Norra Släppträsket inom fastigheten Släppträsk 1:22 är för smalt för att tomplatser kan etableras utan att påverka strandskyddets syfte.

Kommentar: Kommunen har till antagandet av LIS-planen i samråd med Länsstyrelsen fört in villkor om användning för området. ”På fastigheten Släppträsk 1:22, mellan vägen och vattnet, kan verksamhet med husvagnscamping med tillhörande serviceinrättning vara möjlig”. Med detta anser kommunen att länsstyrelsens synpunkt är tillgodosedd.

Tematiskt tillägg – Vindkraft i Malå och Norsjö antagen 2015-11-30

Kvarstående synpunkter från Länsstyrelsens granskningsyttrande:

2. Länsstyrelsen vill påpeka att kommunen i samband med översiktsplaneprocessen har möjlighet att göra sin precisering eller bedömning i förhållandet till riksintresseanspråkets avgränsning och innebörd. Det är av stor vikt att kommunen motiverar sitt ställningstagande.
3. Malå kommun berörs av ett (1) riksintresse för vindbruk vid kommungränsen till Sorsele. Riksintresseområdet är i huvudsak beläget inom Sorsele kommun och en liten del av avgränsningen är

belägen in över kommungränsen i Malå. Energimyndigheten framför att en beskrivning av riksintresset och hur det har beaktats och tillgodosetts bör redovisas i planen.

Kommentar: Kommunen avser att under hösten 2024 påbörja arbetet med att revidera vindbruksplan alternativt genom en ny Klimat- och Energiplan.

Utökning av LIS-område Malåträsket: Malån - Sorselevägen (2015)

Kvarstående synpunkter från samrådsyttrandet:

1. En bedömning bör göras av hur den planerade exploateringen påverkar möjligheterna att nå miljö kvalitetsnormerna för vattnet.
2. Den arkeologiska utredning som ska utföras under sommaren kommer att klargöra förutsättningarna för exploateringen enligt Kulturmiljölagen (oklart om detta är utfört och resultatet av utredningen).

Kommentar: Kommunen har utöver tidigare beslutat åtgärdsprogram för MKN vatten i Bottenvikens vattendistrikt finns riktlinjer att kommunen kontinuerligt ska följa upp påverkan på vattenförekomster och vidta åtgärder om det finns risk för förorening av dricks- och grundvattenförekomster. Den arkeologiska utredningen har den genomförts. Angående den arkeologiska utredningen har den utförts av Västerbottens museum/ Uppdragsverksamheten Nina Granholm Dnr 84/15

Utökning av LIS-område Sunnanå (2017)

Länsstyrelsen har inga kvarstående synpunkter.

2. Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanen aktualitet

Nedan redovisas förändringar i lagstiftning, mål, planer och program som har ändrats eller tillkommit sedan Malå kommun antog sin kommuntäckande översiktsplan samt tillhörande tillägg och fördjupningar.

3. Lagstiftning

Den 2 maj 2011 infördes nya PBL som stärkte översiktsplanens strategiska funktion liksom kravet på aktualitetsprövning.

I januari 2014 infördes en ny punkt i 2 kap. 5 § PBL för att tydliggöra sambandet mellan PBL och lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. I juli 2014 infördes i 3 kap. 5 § PBL även krav på redovisning i översiktsplanen om hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

I januari 2015 infördes bestämmelser i 5 kap. 7 § PBL om att detaljplan som inte är förenlig med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande ska handläggas med ett utökat planförfarande. Ändringen skapar ytterligare motiv för kommunen att hålla översiktsplanen aktuell.

1 juli 2017 reviderades vissa riktvärden för buller i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader, SFS 2017:359. Ändringen innebar en höjning av riktvärden för buller från spår- och vägtrafik vid en bostadsbyggnads fasad.

I januari 2018 infördes ett nytt 6 kap. - Miljöbedömningar - i miljöbalken. Det innebär förändrade krav på innehållet i översiktsplanen samt processen för planframtagande och miljöbedömning. I augusti samma år infördes också nya krav i 3 kap. 5 § PBL på översiktsplanens innehåll vad gäller kommunens syn på risken för skador på den redan byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt hur sådana risker kan minska eller upphöra.

I april 2020 ändrades 3 kap. PBL. Det har bland annat förtydligats att översiktsplanen ska omfatta hela kommunens yta och att grunddragen i användningen av mark och vatten ska framgå av en karta. Det infördes även nya bestämmelser om när hela eller delar av översiktsplanen ska anses vara aktuell. Enligt de nya bestämmelserna ska kommunen ta fram en planeringsstrategi senast 2 år efter valet för att de översiktsplaner som inte har reviderats inom mandatperioden fortfarande ska anses vara aktuella.

Efter den 11 september 2024 krävs att översiktsplanen för ett område är aktuell för att ett samordnat planförfarande ska kunna tillämpas vid framtagande av detaljplan, förenklat planförfarande för upphävande av detaljplan samt för att kunna ge vägledning vid bedömning av om en plats ligger inom ett område som är lämpligt för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Översiktsplaner och fördjupningar antagna före den 1 januari 2004 kommer att upphöra att gälla vid utgången av 2025. Malå kommun påverkas inte av detta då samtliga gällande planer är antagna efter 2004.

Kommunen noterar yttrandet och hanterar det genom att strategin antas av Kommunfullmäktige innan 11 september samt att fullmäktige sedan delegerar till Miljö- och byggnämnden att göra ändringar i strategin med förbehåll att strategin aktualiseras i början på nästa mandatperiod.

Lagändringen 2020 innebar också att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges möjlighet att meddela föreskrifter för att ta fram en digital standard för utformning av översiktsplaner, regionplaner och områdesbestämmelser. Under 2022 har Boverket fått i uppdrag att påbörja arbetet med framtagande av en teknisk lösning för digitala översiktsplaner samt förslag på författningsförändringar. Gällande planens utformning. Boverket har under 2022 även inväntat regeringens bemyndigande gällande framtagande av föreskrifter för planens innehåll. Beslutet har dröjt men förväntas komma under 2023. Tidplan för ikraftträdande är därför i dagsläget oklar. Målsättningen var ursprungligen att föreskriften skulle börja gälla inom något år med skarpt krav 2026. För att underlätta kommunernas övergång till en framtida digital miljö, rekommenderas att kommande revideringar eller framtagande av nya planer tar utgångspunkt i Boverkets förslag till ÖP-modell.

I januari 2020 blev barnkonvention svensk lag. Detta förstärker barnrätten vid tillämpningen av andra lagar, exempelvis PBL. Närmare information finns i kapitlet "Social hållbarhet" kopplat till allmänna intressen, samt i det webbaserade underlaget för översiktsplaner under avsnittet om social hållbarhet.

Läs mer om lagändringar av betydelse för översiktsplanering, om de förändringar i PBL som trädde i kraft 1 april 2020 samt skillnaden mellan nya och gamla 6 kap. miljöbalken på Boverkets hemsida.

4. Mål, planer och program

Sedan de olika delarna av Malå kommun översiktsplan antogs har Sveriges miljömål utvecklats med nya preciseringar för dagvatten (2021). För ytterligare information om förändringar av miljömålen se miljömålssystemets historia.

Kommunen noterar och bedömer att det nya preciseringarna ej påverkar kommunens arbete med miljömålen gällande dagvatten.

Utöver detta har flera nationella och regionala mål, planer och program som berör olika planeringsfrågor tillkommit eller justerats. De mål, planer och program som Länsstyrelsen har bedömt som relevanta för den fysiska planeringen i länet som helhet redovisas i det webbaserade underlaget för översiktsplanering. Mål, planer och program av särskild relevans för Malå kommun uppmärksammas nedan under respektive tema.

5. Statliga och mellankommunala intressen

Nedan redovisas statliga och mellankommunala intressen av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Bland dessa ska Länsstyrelsen enligt 3 kap. PBL särskilt bevaka nedanstående vilket även utgör de överprövandegrunder som Länsstyrelsen yttrar sig över under granskningen av översiktsplaner:

- Riksintressen
- Miljökvalitetsnormer
- Landsbygdsutveckling i strandnära lägen
- Mellankommunal samordning
- Hälsa och säkerhet

6. Riksintressen

Inom Malå kommun finns följande områden av riksintressen utpekade enligt 3 kap. miljöbalken: rennäring (Gran, Malå, Maskaure och Mausjaur samebyar), naturvård (Laggträskåsen, Malån, Malån/ Stor- och Järtmyran, våtmarker vid Bollsjaur, Malån/ Svanmyran och Fågelmyrkölen), värdefulla ämnen och material (Storliden och Kristineberg) och energiproduktion (vindbruk).

Inom kommunen finns även följande områden av riksintressen utpekade enligt 4 kap. miljöbalken: Riksintresse skyddade vattendrag (Malån med tillhörande käll- och biflöden) och Natura 2000 habitatdirektivet (Vindelälven, Malå-Storforsen, Strömfors, Lomselet, Norravasund, Näsuddsberget, Storsele, Rismyran, Avaås, Bränträsk, Forsbergsbrännan, Vågträsk, Fågelmyrkölen, Båskbacken & Sodoberg).

6.1 Riksintresse rennäring

Riksintressen för rennäringen pekades ut 2005 och inga förändringar har skett sedan dess. I planeringen bör hänsyn tas till att renarna är i behov av arealer även utanför riksintresseområdena. Klimatförändringarna innebär stora utmaningar för rennäringen då naturliga flyttleder, sjöisar och vattendrag inte längre kan nyttjas på samma sätt som tidigare. Detta tillsammans med andra förhållanden som bidrar till förändrade förutsättningar för rennäringen, såsom skogsbruk och exploatering, gör att det finns behov av att föra en aktiv dialog med berörda samebyar om de utpekade riksintressena.

Kommentar: Kommunen kommer att fortsätta att bedriva en aktiv dialog med berörd sameby vid exploatering samt i tidiga samråd gällande den översiktliga planeringen enligt Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Konsekvenserna av stormen Hans har kraftigt påverkat rennäringen lokalt och åtgärder inom och utanför riksintresset kan vara aktuella.

6.2 Riksintresse naturvård

Riksintressena för naturvård reviderades senast år 2001. Naturvårdsverket har under 2022 inlett en översyn av vissa av dessa områden där det finns potentiella målkonflikter med utveckling av bostadsbebyggelse. För Malå kommuns del berörs riksintresset för Malån.

Kommentar: Kommunen har tagit del av det föreslagna ändringarna gällande geografisk avgränsning och preciseringen av riksintresset genom att delta som remissinstans. Ändringar bedöms inte föranleda större förändringar i kommunens bedömningar.

6.3 Riksintresse värdefulla ämnen och material

Fyndigheter som innehåller värdefulla ämnen eller material kan utpekas som riksintressen av Sveriges geologiska undersökning (SGU). I Malå finns Storliden och Kristineberg utpekade sedan 2000 och 2003 och dessa har inte uppdaterats sedan översiktsplanen antogs.

Kommentar: Denna del är fortsatt gällande.

6.4 Riksintresse energiproduktion

I Västerbottens län berörs samtliga kommuner av riksintresseanspråken förutom Norsjö, Dorotea och Vännäs. Energimyndigheten håller på att peka ut riksintressen för vattenkraft. Förslag på anspråk har varit på samråd, men Energimyndigheten har valt att pausa arbetet till den nationella planen för omprövning av vattenkraft är beslutad.

Energimyndigheten har tidigare påbörjat arbete med utpekande av riksintressen för vattenkraft. Detta arbete har pausats till dess att den nationella planen för omprövning av vattenkraft är beslutad.

Kommentar: Kommunen noterat länsstyrelsens yttrande. Kommer hanteras i arbetet med att ta fram en Klimat och Energiplan.

6.5 Riksintresse kommunikationer

Trafikverket har de senaste åren arbetat med en översyn av riksintressena för kommunikation utifrån de nya kriterier som antogs 2020. Beslut om förändringar fattades i september 2022 och påverkar inte Malå kommun.

Kommentar: Kommunen noterat länsstyrelsens yttrande

6.6 Riksintresse totalförsvaret

Försvarmakten har tagit fram en riksintressebeskrivning och gjort en översyn av riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del under 2019. I Malå kommun finns inga öppet redovisade riksintressen för totalförsvarets militära del.

Vissa områden av riksintresse för totalförsvaret kan dock inte redovisas öppet då de omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2§ offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400). Försvarmakten bör därför remitteras i de flesta planärenden. Läs mer om ärenden som ska remitteras till Försvarmakten i rapporten Riksintressen för totalförsvarets militära del i Västerbottens län 2022.

Kommentar: Mark- och vattenområden av särskilt intresse för totalförsvarets militära delar kan ges status av riksintresse för totalförsvaret i enlighet med 3 kap. 9§ miljöbalken. Kommunen håller på att framställa en vägledning kring hur den civila delen av totalförsvaret ska hanteras i fysisk planering. Kommunen bedriver ett kontinuerligt krisberedskapsarbete och har en krisorganisation redo att leda kommunen med kort varsel. Krisledningsplan antagen 2024-01-19. I Malå kommun finns inga influensområden som utgör riksintresse för totalförsvaret, *se 11.19*.

6.7 Riksintresse skyddade vattendrag

I Malå kommun finns ett riksintresse för skyddade vattendrag, Malån med tillhörande käll- och biflöden. Skyddade vattendrag får inte byggas ut eller regleras för vattenkraftändamål. Inga förändringar av riksintresse för skyddade vattendrag har skett sedan översiktsplan med tillägg antogs.

Kommentar: Kommunen noterat länsstyrelsens yttrande.

6.8 Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som i ett europeiskt perspektiv betraktas som särskilt skyddsvärda. I Malå kommun finns utpekade områden inom habitatdirektivet (*Vindelälven, Malå-Storforsen, Strömfors, Lomselet, Norravasund, Näsuddsberget, Storsele, Rismyran, Avaås, Brännträsk, Forsbergsbrännan, Vågträsk, Fågelmyrkölen, Båskbacken & Sodoberg*).

Bevarandeplaner för områdena finns tillgängliga i Naturvårdsverkets kartverktyg. Skyddad natur.

Det har i dagsläget inte tillkommit nya områden och översiktsplanen bedöms inte ha ett behov av revidering inom denna fråga.

7. Miljökvalitetsnormer

EU-domstolens beslut 2015 i den så kallade "Weserdomen" har visat att Vattendirektivets krav om att inte försämra vattenkvaliteten ska tolkas som att alla aktörer är skyldiga att inte meddela tillstånd till verksamheter som riskerar att orsaka en försämring av status eller när uppnåendet av god ekologisk status, god ekologisk potential och god kemisk status äventyras i yt- och grundvatten. Den 1 januari 2019 skärptes också miljöbalkens 5 kap. 4 §. Ändringarna innebär bland annat att rimlighetsavvägningen i miljöbalken inte längre gäller för MKN-vatten.

Sedan 1 januari 2019 finns en öppning där kommunen, i beslut inom sitt kommunala planmonopol, kan besluta om avsteg från försämringsförbudet i enlighet med 19 kap 3a § Miljöbalk. Beslutet förutsätter att de strikta krav som ställs i vattenförvaltningsförordningen (§§11–12) kan uppfyllas.

Dessa förutsättningar gör det än viktigare att kommunen redan i översiktsplanen bedömer risk för försämring av status som en följd av planerad och befintlig mark- och vattenanvändning samt möjliga åtgärdsbehov och anpassningar. Det gäller särskilt områden där nödvändiga förbättringsåtgärder inte går att lösa inom det enskilda området genom en detaljplan. Översiktsplanen är samtidigt ett viktigt verktyg för att lyfta och planera för fysiska åtgärder som syftar till att förbättra statusen för vattenförekomster i syfte att följa miljö kvalitetsnormer för vatten.

Sedan december 2021 finns nya beslutade miljö kvalitetsnormer och bedömningar av påverkan, status och risk uppdaterade för förvaltningscykel 3 (2017–2021) i VISS (Vatteninformationssystem Sverige). Förvaltningsplaner med tillhörande åtgärdsprogram för perioden 2022–2027 beslutades också av Vattenmyndigheterna i Bottenvikens vattendistrikt i augusti 2022. Förvaltningsplanen beskriver i stora drag hur vattnen mår, hur de övervakas och förvaltas medan åtgärdsprogrammet redovisar de åtgärder som myndigheter och kommuner behöver vidta för att miljö kvalitetsnormer för vatten ska kunna följas. En av åtgärderna handlar om att kommunerna ska genomföra sin översiktsplanering på ett sådant sätt att det bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten ska kunna följas (åtgärd 4). I VISS redovisas förslag till fysiska åtgärder som kan genomföras för att miljö kvalitetsnormerna ska följas.

Som stöd för kommunernas planarbete tog Länsstyrelsen Västerbotten 2019 fram vägledningen Miljö kvalitetsnormer för vatten – En vägledning för fysisk planering i Västerbottens län.

Regeringen har under 2021 gett en särskild utredare i uppdrag att se över PBL när det gäller hanteringen av miljö kvalitetsnormer för vatten. Utredaren ska bland annat lämna förslag på hur redovisningen av miljö kvalitetsnormer i översiktsplaneringen kan utformas för att underlätta för efterföljande planering. Uppdraget ska redovisas sommaren 2023.

Kommentar: Kommunen noterat länsstyrelsens yttrande gällande de nya beslutade normerna.

8. Hälsa och säkerhet

8.1 Klimatanpassning

Den 1 augusti 2018 trädde ändringarna i 3 kap. 5 § PBL, gällande förbättrad beredskap för klimatförändringar i kraft. Ändringarna innebär att kommunerna i översiktsplanen ska redovisa sin syn på risken för skador på den redan byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade, samt hur riskerna kan minska eller upphöra. I arbetet med planeringsstrategin bör kommunen därför, med utgångspunkt i uppdaterade och nya underlag och vägledningar, ta ställning till det fortsatta arbetet med klimatanpassning inom ramen för översiktsplaneringen.

Länsstyrelserna i Stockholm och Västra Götaland har tagit fram ett metodstöd för hur klimatrelaterade risker kan hanteras i översiktsplaneringen.

Länsstyrelsen Västerbotten har i samverkan med länets kommuner under 2013 och 2014 tagit fram kommunspecifika analyser av klimatförändringarnas konsekvenser. Dessa analyser kommer att ses över under 2022 och uppdateras utifrån nya förutsättningar.

2021 publicerades också en ny regional vägledning och handlingsplan för klimatanpassning som gäller 2020–2025.

Rapporten Klimatanpassning i fysisk planering som togs fram 2017 innehåller information om klimatanpassning i fysisk planering, med en rad länkar till relevanta rapporter och goda exempel. Länsstyrelserna tog 2016 fram en checklista för klimatanpassning i fysisk planering som också kan användas som underlag i översiktsplaneringen.

Kommentar: Kommunen har ett antal arbetssätt at arbeta med klimatanpassning vilket omnämns i översiktsplanen. Detta sker genom agenda 2030 med en inriktning på mål 11 och 13 samt att ny bebyggelse inte placeras i lägen med risk för översvämning. Kommunen håller i skrivande stund på att framställa en klimatanpassningsrapport.

8.2 Översvämning och skyfall

Till följd av klimatförändringarna kommer fler och kraftigare skyfall att inträffa i framtiden. Under 2018 tog Länsstyrelsen Västerbotten fram skyfallskarteringar med översvämningsskator för flera tätorter i länet. Kartorna visar var vatten kan komma att samlas och var det riskerar att uppstå problem vid skyfall. För Malå kommun finns kartering framtagen för tätorten Malå. Underlaget har skickats till kommunen men finns även tillgängligt hos Länsstyrelsen Västerbotten och i Länsstyrelsens webbGIS.

I Länsstyrelsens webbGIS finns även översvämningsskartering för Skellefteälven som är framtagen av Skellefteälvens Vattenregleringsföretag och Svenska kraftnät. Karteringen är inte klimatanpassad men Skellefteälvens Vattenregleringsföretag har för avsikt att ta fram en sådan. Det finns dock inga uppgifter om när ny kartering ska tas fram.

Kommentar: Kommunen har meddelat Länsstyrelsen vilka områden som ska omfattas och prioriteras vid nästa skyfallskartering.

8.3 Ras och skred

En myndighetsgemensam karttjänst för ras, skred och erosion med tillhörande vägledning har tagits fram av SGI tillsammans med bland andra MSB och SGU. Vägledningen ger bland annat viktig information om kartmaterialets täckningsområde och noggrannhet. I karttjänsten finns förutom tillgång till MSB:s översiktliga stabilitetskartering för finkorniga jordar (framtagen 1998) även SGU:s karta över stränders jordart och eroderbarhet (framtagen 2016). För delar av kommunen finns även lutningsanalyser som indikerar förutsättningar för skred i finkorniga jordar. Denna typ av analys omfattar dock inte skredrisker i morän som kan förekomma i branta sluttningar. Stora delar av länet saknar i dagsläget mer finskalig jordartskarta, vilket gör att noggrannheten på denna typ av analyser blir relativt grov. Även om skalan för underlagen innebär viss osäkerhet kan de ge en indikation över potentiella riskområden som kan behöva utredas närmare.

I syfte att motverka risken för ras och skred ska geoteknisk undersökning göras vid exploatering inom kända riskområden. Kartering av riskområden saknas däremot utanför tätbebyggda områden.

8.4 Farligt gods

Länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län antog under 2019 riktlinjer för planering och bebyggelseutveckling intill rekommenderade transportleder för farligt gods på väg och järnväg.

I Malå kommun är väg 370 rekommenderad transportled för farligt gods.

Riktlinjer gällande skyddsavstånd till bebyggelse bör fortsätta vara grund för fortsatt planering. Eventuella åtgärder av väg 370 eller andra statliga vägar inom kommunen sker i samarbete med Trafikverket.

8.5 Buller

1 juli 2017 ändrades riktvärdena i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Ändringen innebar en höjning av riktvärdena för buller från spår-, väg- och flygtrafik utomhus vid fasad och uteplats jämfört med tidigare. I april 2020 publicerade Boverket en reviderad vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostadsbyggnader. Vägledningen ansluter till de nya allmänna råd om industri- och annat verksamhetsbuller som utgavs 2020.

Kommentar: De riktlinjer angående buller som finns i översiktsplanen stämmer överens med gällande lagstiftning. Bullernivåer utreds vid planering av bostadsbebyggelse i bullerutsatta miljöer så att de inte överskrider gällande riktlinjer.

8.6 Dricksvatten

Att säkerställa tillgången till dricksvatten är en central planeringsfråga som även bör ses ur ett beredskaps- och klimatanpassningsperspektiv. Ett förändrat klimat med högre temperaturer, längre perioder med torka och fler skyfall kan påverka både kvalitén på och tillgången till dricksvatten. Länsstyrelsen tog fram en ny regional plan för dricksvattenförsörjning 2021 där länets viktigaste dricksvattenresurser för nutida och framtida dricksvattenförsörjning pekades ut. Som stöd för kommunernas planering av sin framtida dricksvattenförsörjning tog Boverket 2020 fram en vägledning för hur vattenförsörjning kan hanteras i översiktsplaneringen.

Kommentar: Kommunen avser att anta en vattentjänstplan som omfattar dricksvatten gällande kvalitet och tillgänglighet under 2024. Planen är verksamhetsbaserad men likväl ett planeringsunderlag vid detaljplanering

9. Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Det är i dagsläget oklart vilka förändringar av strandskyddslagstiftningen som kan komma att genomföras denna mandatperiod. Länsstyrelsen rekommenderar därför att kommunen vid kommande revideringar eller framtagande av nya översiktsplaner formulerar en mer övergripande strategi för kommunens landsbygdsutveckling där kopplingen mellan önskad bebyggelsestruktur och utpekandet av LIS stärks. Genom att förtydliga kommunens ambitioner för utveckling av befintliga stråk och serviceorter skapas ett bättre underlag för lokalisering av bostäder, näring och service, oberoende av hur strandskyddslagstiftningen kommer att utvecklas.

Kommentar: Kommunen bevakar regeringens arbeten gällande strandskydd. Ingen större revidering av planen planeras innan lagstiftningen ändras.

Kommunen har för avsikt att aktualisera eller göra tillägg i LIS-planen en gång per mandatperiod. Då Miljö- och byggnämnden även omfattar Norsjö Kommun så pågår revidering löpande. Norsjö kommuns LIS-plan uppdaterades med nya områden 2023. Arbetet med Malå Kommuns LIS-plan ska inledas under hösten 2024.

Föreslagna områden.

Malån Åkroken – nytt område

Malån Storsanden – nytt område angränsade flygfältet

Malån Flygfältet – Ev. utökning av området

10 Mellankommunala frågor

Behovet av mellankommunal samordning när det gäller mark- och vattenanvändningsfrågor som direkt eller indirekt berör närliggande kommuner ska framgå av översiktsplanen.

Kommunens arbete med översiktsplanen är ett viktigt redskap för att identifiera och uppmärksamma frågor, utmaningar eller utvecklingsområden som kan behöva samordnas med andra kommuner eller med regionen. Det kan exempelvis handla om behov av samarbete i planering av infrastruktur och kollektivtrafik eller frågor som rör påverkan på vattenkvalitet i vattendrag med avrinningsområden i flera kommuner. Det kan också handla om frågor kopplat till landsbygdsutveckling i strandnära lägen, vindkraft, och utveckling av besöksnäring, friluftsliv och bostadsbyggande. Exempel på strategier och underlag som berör denna typ av frågor är bland annat:

1. Regional utvecklingsstrategi
2. Regional klimat- och energistrategi
3. Länstransportplan
4. Regional trafikförsörjningsplan
5. Regional handlingsplan för grön infrastruktur
6. Nationell elektrifieringsstrategi
7. Regional drivmedelsstrategi och handlingsplan
8. Regional livsmedelsstrategi
9. Nationell vindkraftsstrategi
10. Förändringar i lag (2000:1383) kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Kommentar: Kommunen bedriver sedan tidigare ett samarbete inom region 10. Utöver detta sker det en kontinuerlig förhållning till strategier och övrigt underlag inom översiktsplanen.

11. Övriga allmänna intressen

Nedan följer en redovisning av vilka ändringar som har skett vad gäller de allmänna intressen som kommunen enligt 2 kap. PBL ska hantera i översiktsplanen. Länsstyrelsen ska inte yttra sig över allmänna intressen i granskningskedet utan har endast en rådgivande roll när det gäller kommunens hantering av dessa intressen.

11.1 Social hållbarhet

Enligt 2 kap. 3 § 2 PBL ska planeringen främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö. Den sociala dimensionen lyfts allt oftare fram som en central fråga i den fysiska planeringen och kommunen bör ta hänsyn till nationella mål för jämställdhetspolitiken, funktionshinderpolitiken, folkhälsopolitiken och mänskliga rättigheter i översiktsplaneringen.

Den 1 januari 2020 blev FN:s konvention om barnets rättigheter svensk lag. Enligt artikel 3 i barnkonventionen ska barns bästa beaktas vid alla åtgärder som berör barn och enligt artikel 12 ska barn få uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem. Detta ställer krav på att översiktsplaneringen integrerar ett barnrättsperspektiv där kunskap om vad som är barns bästa fångas upp och där barn och unga får möjlighet att ge uttryck för kunskap och erfarenheter som kan ha betydelse i planeringen. Boverket har under hösten 2022 publicerat en vägledning om Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling, där ett av kapitlen handlar om Barns rättigheter i översiktsplanering - PBL kunskapsbanken.

I Länsstyrelsens webbaserade underlag för översiktsplaneringen finns närmare information om olika sociala perspektiv och aspekter som är viktiga att uppmärksamma och ta hänsyn till i arbetet med översiktsplaneringen. Här finns också sammanställning av relevanta planeringsunderlag och vägledningsmaterial.

Kommentar: Kommunen medfinansierar och bedriver egna projekt inom ramen för social hållbarhet *se*, <https://www.mala.se/naringsliv-och-jobb/lokal-utvecklingsstrategi/pagaende-projekt/>

11.2 Gestaltad livsmiljö

Kommunerna har genom sitt kommunala planeringsansvar en avgörande och betydande roll i gestaltandet och förvaltandet av landets livsmiljöer.

Boverket har under 2020 publicerat vägledningsmaterial för kommunernas strategiska arbete med arkitektur och den gestaltade livsmiljön. Bland annat har en vägledning om arkitekturstrategier tagits fram i syfte att inspirera, ge kunskap och goda argument för strategiskt arbete med arkitektur och den gestaltade livsmiljön i kommunen.

Pågående samhällsomvandlingar kopplat till den gröna omställningen som pågår inom länet ställer stora krav på omsorgsfull gestaltning av den fysiska miljön. I projektet Visioner i Norr initierat av Rådet för hållbara städer har tvärdisciplinära team med arkitekter, konstnärer, skribenter, forskare och designers utvecklat visioner för framtidens samhällen i sex kommuner i Norrbotten och Västerbottens län. Underlagen ska fungera som inspiration för kommunernas strategiska planering.

Kommentar: Malå kommun har riktlinjer gällande gestaltning av ny bebyggelse vilket ska utformas med hänsyn till Malås profil samt identitet som samisk förvaltningskommun. Uppgradering och utveckling av centrum och offentliga platser utformas på ett omsorgsfullt sätt genom bland annat belysning, tillgänglighetsanpassning och med hänsyn till omgivningen.

11.3. Bostadsförsörjning

År 2013 preciserades lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar och främjandet av bostadsbyggande och utveckling av det befintliga beståndet tillkommit som ett allmänt intresse i plan och bygglagen (2014). Ändringen innebär att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder, vilket omfattar utvecklingen av nya bostäder så väl som det befintliga beståndet. Kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjningen utgör, tillsammans med den årliga bostadsmarknadsanalysen som Länsstyrelsen tar fram enligt förordningen (SFS 2011:1160), ett viktigt underlag för detta arbete. Länsstyrelsen analys baseras till stor del på de uppgifter kommunerna lämnar i bostadsmarknadsenkäten.

1 oktober 2022 ändrades lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Ändringen innebär att kommunernas riktlinjer ska grundas på en analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Analysen ska genomföras med stöd av ett underlag som Boverket förser kommunen med. Underlaget finns tillgängligt på Boverkets hemsida och kan även användas som underlag för översiktsplaneringen.

Kommunfullmäktige i Malå antog riktlinjer för bostadsförsörjningen senast 2020. Enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska riktlinjer antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. I Boverkets webbaserade handbok för framtagande av riktlinjer för bostadsförsörjning ges vägledning till hur kommunen kan arbeta med riktlinjer och planering för bostadsförsörjningen. Länsstyrelsen bistår gärna kommunen med råd och vägledning i arbetet med riktlinjer och planering för bostadsförsörjningen.

I översiktsplaneringen kan kommunen både förbereda och bidra till att uppfylla mål och genomföra insatser för bostadsförsörjningen, exempelvis genom att ange inriktning för hur nya och befintliga bostadsområden ska planeras och utvecklas, samt genom att peka ut framtida markreserv för utveckling av bostäder.

11.3. Naturmiljö

Grön infrastruktur

Grön infrastruktur är ett arbetssätt som syftar till att bevara den biologiska mångfalden genom att se till att växters och djurs livsutrymmen är av tillräcklig yta och kvalitet samt att det finns möjlighet till spridning av arter i landskapet. Länsstyrelsen Västerbotten tog 2020 fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur i samverkan med flera olika aktörer i länet. I arbetet har det ingått att ta fram ett kartunderlag som bland annat visar viktiga värdestråk och spridningskorridorer för olika naturtyper. Kartunderlag finns tillgängligt i Länsstyrelsens webbGIS. Handlingsplanen och kartunderlaget är viktiga underlag när kommunen planerar för olika typer av exploatering, samt en hjälp för att prioritera bland åtgärder som syftar till att främja biologisk mångfald.

Kommentar: Kommunen har i sin översiktsplan, förslag om tillgängliggöring av grönområden, parker och grönstråk. Kommunen noterar yttrande gällande länsstyrelsens kartunderlag.

Ekosystemtjänster

Det har antagits flera internationella och nationella mål som lyfter vikten av ekosystemtjänster i den byggda miljön och planeringen av denna. Ett centralt mål i strategin för Levande städer är att en majoritet av kommunerna senast 2025 ska ta tillvara och integrera stadsgröniska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter. Ekosystemtjänster kan definieras som alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Exempelvis möjlighet till återhämtning, rekreation och neutrala mötesplatser (kulturella ekosystemtjänster), dagvattenhantering, näringsfång, lokalklimat, bullerdämpning (reglerande ekosystemtjänster), odling av mat (försörjande ekosystemtjänster) och områden för biologisk mångfald och ekologiska samspel (stödande ekosystemtjänster).

Ett antal vägledning har tagits fram för att stödja arbetet med att integrera ekosystemtjänster i den fysiska planeringen i enlighet med miljömålets intentioner. Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen använder sig av ekosystemtjänster som begrepp i den fortsatta översiktsplaneringen. Detta för att tydligare synliggöra grönområdenas olika funktioner och värdet av de tjänster dessa erbjuder i relation till annan mark och vattenanvändning. Som stöd för kommunens kommande planarbete kan exempelvis Boverkets vägledning Ekosystemtjänster i den byggda miljön användas. Exempelvis finns förslag på en ekosystemtjänstmatrix att använda i planeringen. Se även Boverket och Naturvårdsverkets gemensamma vägledning för grönplanering (2022) under avsnittet om friluftsliv.

Kommentar: Kommunen har i dagsläget ett flertal ekosystemtjänster som erbjuder en god variation och möjlighet till ett gott friluftsliv och rekreation. Det faller även inom ramen för region Västerbottens RUS angående tillhandahållande av gröninfrastruktur genom utveckling och underhållning av den, *se s. 31 i RUS*. Gällande översiktsplan lägger en betoning på att dessa ska vidare utvecklas och att folk ska kunna ha tillgång till dessa tjänster året runt. För vidare information hur det inkorporeras inom tätorten har kommunen tagit fram en skogsägarplan 2023-12-20, *se 11.4*.

Nya skyddade områden

Flera skyddade områden har tillkommit sedan översiktsplanen med tillägg antogs. En uppdaterad översikt fås via Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur. Ytterligare information och länkar till kartmaterial finns i Länsstyrelsens webbaserade underlag för översiktsplaneringen.

Kommentar: Inga nya områden inom Malå kommun har blivit antagna sedan översiktsplanen antogs.

11.4. Friluftsliv

Vikten av tillgång på friluftsområden har lyfts fram från statligt håll, både genom den precisering som gjorts för miljömålet God bebyggd miljö (2012) och de tio mål för friluftspolitiken som regeringen beslutade om (2012). I dessa målformuleringar betonas särskilt vikten av god tillgänglighet till tätortsnära natur.

I kommande planarbete rekommenderas att kommunen jobbar vidare med utpekanden och rekommendationer för utvecklingen av viktiga friluftsområden inom kommunen. Kommunens syn på utvecklingen inom områden av riksintresse för friluftsliv och hur dessa ska hanteras behöver också redovisas.

Som stöd för kommunernas arbete med friluftsliv tog Länsstyrelsen under 2018 fram en regional analys över potentiellt värdefulla friluftsområden baserat på olika parametrar av värde för friluftslivet. Karteringen finns tillgänglig på Länsstyrelsens webbGIS (lager *Planeringsunderlag - Övriga underlag - Naturvård - LstAC Analys av friluftsliv*). Boverket och Naturvårdsverket publicerade 2022 en gemensam vägledning för Kommunal grönplanering (Boverket.se) och Kartläggning av naturområden för friluftsliv (naturvardsverket.se) om hur kommunerna kan ta fram en grönplan som underlag för översiktsplanen eller som tematiskt tillägg.

Kommentar: Kommunen har tagit fram en skogsägarplan 2023-12-20 för att strukturera kommunens hantering av skog och markområden. Dokumentet utgör en del av underlaget för en tydligare grön- och vitstruktur i tätorten.

11.5. Kulturmiljö

Boverket har de senaste åren utvecklat nytt vägledningsmaterial för hantering av kulturmiljö i den fysiska planeringen. Bland annat vägledning om kulturmiljö i ÖP (2022), framtagande av kulturmiljöunderlag (2021), goda exempel på kommunala kulturmiljöprogram (2021) samt webbutbildningen PBL och kulturvärden (2019).

Länsstyrelsen uppmanar kommunen att i nästa översiktsplan lyfta fram kulturmiljön tydligare och även konkretisera kommunens ställningstaganden till riktlinjer. Länsstyrelsen Västerbotten kan bidra med rådgivning och under vissa förutsättningar även medfinansiering om kommuner önskar att ta fram nytt eller se över befintligt kulturmiljöunderlag.

Kommentar: Kommunen har noterat länsstyrelsens yttrande. Kommunen har ett befintligt kulturmiljöprogram från 2008 med miljöer och objekt av kulturhistoriskt värde.

11.6 Jord- och skogsbruk

Nya kunskaper om och erfarenheter av klimatförändringarnas effekter såväl som sårbarheten kopplat till vårt beroende av omvärlden gör att Sveriges långsiktiga livsmedelsförsörjning behöver ses i ett större och mer långsiktigt perspektiv.

Regeringen beslutade 2017 om en livsmedelsstrategi för Sverige (prop. 2016/17:104) där målet är att, "öka livsmedelsproduktionen i Sverige, stödja svensk och miljöinriktad matkonsumtion och skapa sysselsättning på svensk landsbygd".

Enligt Jordbruksverket minskar varje år den brukningsbara arealen jordbruksmark både globalt och lokalt. Det innebär att bevarande och fortsatt brukande av jordbruksmark är av stor betydelse för den fortsatta livsmedels- och energiförsörjningen i landet. Sveriges jordbruksmark är idag för liten för att kunna försörja vår befolkning. Länets regionala livsmedelsstrategi Mer mat från Västerbotten - Regional livsmedelsstrategi 2021–2030 fokuserar på de utmaningar och möjligheter som finns i Västerbotten.

Av 3 kap. 4 § miljöbalken framgår att jord- och skogsbruk är av nationell betydelse och att brukningsvärd jordbruksmark endast får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och behovet inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Jordbruksmarken ska i första hand användas för jordbruksändamål. Om kommunen ändå ser ett behov av att ianspråkta jordbruksmark så krävs det att kommunen har utrett och redovisat varför inte annan mark är bättre lämpad att ianspråkta utifrån ett långsiktigt hushållningsperspektiv. Aktuell rättspraxis visar att kommunen behöver redovisa alternativa lokaliseringar och motivera varför jordbruksmark behöver ianspråkta redan i översiktsplaneskedet.

Kommunen bör i kommande planeringsstrategi analysera behovet av denna typ av utredningar och se över behovet av att stärka de planmässiga förutsättningarna för att bibehålla och vidareutveckla särskilt värdefulla jordbruksarealer. Som stöd i kommunernas arbete med jordbruksmarken i den fysiska planeringen tog Länsstyrelsen Västerbotten under 2021 fram en vägledning för hur miljöbalkens bestämmelser om jordbruksmark kan tillämpas i översikts- och

detaljplanering. I vägledningen beskrivs och analyseras lagstiftningen med utgångspunkt i lagens förarbeten och aktuell rättspraxis.

2018 fattade regeringen beslut om Sveriges första nationella skogsprogram. Skogsprogrammets övergripande vision är att ”Skogen, det gröna guldets, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi” och kan användas som underlag i kommunens översiktsplanering.

Kommentar: Kommunen har upprättade riktlinjer i översiktsplanen gällande anspråkstagande av jordbruksmark. Jordbruksmarken får endast bebyggas i undantagsfall och i de fall sådan mark anses intressant ska en tidig dialog med berörda myndigheter och sakägare. Exploatering som fragmenterar sammanhängande jordbruksmark och försvårar möjligheterna att bedriva ett rationellt jordbruk ska inte tillåtas. Kommunen har i dagsläget ingen ambition att exploatera brukningsbar jordbruksmark. Skogsbruket har liknande riktlinjer i syfte att bibehålla ett hållbart skogsbruk i linje med översiktsplanen samt det nationella skogsprogrammet. Riktlinjer gällande skogsbruk finns i kommunens skogsägarplan från 2023.

11.7 Klimat och energi

Enligt 2 kap. 3§ PBL ska all planläggning ske med hänsyn till miljö- och klimataspekter.

2017 beslutade riksdagen om ett klimatpolitiskt ramverk som bland annat omfattar fyra etappmål i miljömålssystemet. Bland annat att utsläppen från inrikes transporter ska minska med 70 % senast år 2030 jämfört med 2010.

Sveriges riksdag har sedan 2018 antagit nya mål för klimat- och energipolitiken, Prop. 2017/18:228 Energipolitikens inriktning. Målsättningen är att Sverige ska ha 100 procent förnybar energiproduktion år 2040. Ett klimatpolitiskt råd har tillsatts som granskar regeringens klimatpolitik. I Klimatpolitiska rådets rapporter återfinns råd som även kan vara användbara på lokal och regional nivå.

Länsstyrelsen fastställde 2020 en klimat- och energistrategi som syftar till att inspirera länets aktörer att agera för att minska klimatpåverkan. Strategin innehåller flera åtgärder som är relevanta för översiktsplaneringen. Utsläpp från transporter utgör en av länets största utmaningar. År 2021 antogs en regional plan för infrastrukturen för elfordon och förnybara drivmedel i Västerbottens län. I dagsläget pågår även arbete med ett kunskapsunderlag för ladd-infrastruktur och även ett med särskilt fokus på tunga transporter. Underlaget beräknas vara klart hösten 2022.

Boverket har publicerat vägledningen Översiktsplanering för begränsad klimatpåverkan (2020) som ett stöd för den kommunala översiktsplaneringen. Länsstyrelserna gav också ut en checklista för begränsad klimatpåverkan genom fysisk planering år 2022.

Kommentar: Kommunen noterat länsstyrelsens yttrande. Kommunen avser att påbörja arbetet med en kommunal Klimat- och energiplan.

Energiproduktion

Sedan tillägget till översiktsplanen för vindkraft antogs har anspråken på områden av riksintresse ändrats (se kap. 2.3.1 om riksintressen), samtidigt som teknikutvecklingen har gjort att förutsättningarna förändrats. När tillägget togs fram planerades för vindkraftverk upp till 150 meters höjd. Idag planeras för vindkraftverk som är minst 300 meter höga. Utvecklingen av högre vindkraftverk ger stora förändringar i miljöeffekter, både vad gäller synlighet och därmed påverkan på landskapsbild, men också markanspråkets storlek och hur vindkraftutbyggnad påverkar naturmiljön. Förutom att så väl kunskapsläget som rättspraxis på området har förändrats sedan planen antogs, har det senare årets processer med miljöprövningstillstånd visat en ändrad inställning till vindkraftsetableringar från Försvarmaktens sida. Det gäller även områden som tidigare har accepterats genom kommunernas tematiska tillägg till översiktsplanerna.

Fram till 2045 behövs ny elproduktion motsvarande över 200TWh, mer än en dubbling av dagens användning, framför allt till följd av industrins gröna omställning, kraftkrävande etableringar som serverhallar etc. samt elektrifiering av transportsektorn.

Naturvårdsverket och Energimyndigheten har under 2021 tagit fram en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategin är en del i arbetet med att nå målet om 100% förnybar energiproduktion år 2040. I strategin görs ett antagande om ett totalt nationellt utbyggnadsbehov av vindkraft till 2040-talet på 100 TWh, varav 80 TWh på land. Utifrån antagandet har

en preliminär regional fördelning av det nationella utbyggnadsbehovet tagits fram. Det har också tagits fram ett nationellt kartunderlag med tematiska planeringsstöd som även kan utgöra stöd för kommunernas vindkraftsplanering.

Som en del av strategins genomförande föreslogs att länsstyrelserna ska genomföra regionala analyser där det nationella planeringsunderlaget kvalitetssäkras och vidareutvecklas utifrån regionala förhållanden. Tanken var att det regionala planeringsunderlaget sedan skulle utgöra stöd för kommunernas översiktsplanering. Ett pilotprojekt pågår under 2022 i Värmland och Dalarnas län. Det är i skrivande stund oklart om och när eventuella regionala analyser kommer att genomföras. En särskild utredare har fått i uppdrag att lämna förslag som stärker kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft i syfte att klara klimatomställningen och den ökade elektrifieringen av samhället. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2023.

Länsstyrelsen bedömer att det stora behovet som finns av grön energi innebär att kommunerna behöver se över och uppdatera sina förhållningssätt till grön energiplanering på översiktsplanenivå. Kommunen bör av denna anledning ta ställning till behovet av att revidera tillägget till översiktsplanen, samt överväga behovet av att stärka förutsättningarna för annan typ av hållbar energiproduktion inom kommunen.

Kommentar: Kommunen avser att påbörja arbetet med en kommunal Klimat- och Energiplan.

11.8 Infrastruktur

Elnät och energidistribution

Elnätets kapacitet kommer spela en alltmer avgörande roll för den gröna omställningen både när det gäller hushållens ekonomi, möjligheten för utveckling av kraftkrävande industri och ladd infrastruktur. Lokalisering och kapacitet i befintligt elnät och framtida utvecklingsbehov är frågor som behöver analyseras närmare i kommunens fortsatta översiktsplanarbete. Svenska kraftnät arbetar även för att stärka det svenska transmissionsnätet med nya ledningar och stationer.

För närvarande pågår flera utbyggnads- och reinvesteringsprojekt i det svenska stamnätet och taktén förväntas fortsätta öka under de närmaste åren. Information och kartmaterial om Svenska kraftnäts framtida planer för transmissionsnätet för el finns att tillgå i Systemutvecklingsplan 2022-2031. En överblick över de största transmissionsnätprojekten finns på Svenska Kraftnäts webbplats. Transmissionsnätet för el finns att hämta via Geodataportalen.

Kommentar: Se föregående kommentar.

Digital infrastruktur

En väl fungerande och utbyggd digital infrastruktur utgör i dag en mycket viktig förutsättning för invånarnas livskvalitet och kommunernas utvecklingspotential när det gäller exempelvis utbildning, kompetensförsörjning och näringslivsutveckling, vård och omsorg och annan service. Av denna anledning är det angeläget att IT-infrastrukturens fysiska behov hanteras som en del av samhällsplaneringsprocessen för att säkerställa att de tjänster som är beroende av infrastrukturen.

Det nationella målet för digitaliseringspolitiken antogs 2016 och innebär att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. I ett av delmålen framgår att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Digital agenda för Västerbotten togs fram av Region Västerbotten 2014 och 2016 beslutade riksdagen om en ny bredbandsstrategi.

Kommentar: Kommunens bredbandsstrategi är antagen 2021-11-29.

Trafik

Region Västerbotten fastställde 2018 en ny Länstransportplan för perioden 2018-2029. Länstransportplanen för 2022-2033 har varit på remiss men ännu inte fastställt. I översiktsplaneringen bör prioriterade infrastrukturåtgärder och genomförda åtgärdsvalsstudier beaktas. I Malå pågår en åtgärdsvalsstudie för väg 370/1014.

Region Västerbotten har antagit ett regionalt trafikförsörjningsprogram för 2020-2025. Programmet innehåller uppdaterade mål och strategier för kollektivtrafiken i länet som kan vara relevanta för översiktsplaneringen.

Se kapitlet om riksintressen gällande nya utpekanden av riksintresse för kommunikationer, samt kapitlet om energi gällande ladd infrastruktur.

Kommentar: ÄVS väg 370/1014 är avslutad.
Kommunen agerar proaktivt i samråd med näringslivet för att möta framtida behov.
Kommunen vill öka tillgängligheten för kollektivtrafik med närliggande kommuner.

11.9 Totalförsvaret

Sverige har återupptagit planeringen för det civila försvaret som en del i Totalförsvaret. Uppbyggnaden är i sin början varför det under de närmaste åren kommer att formuleras strategier och planer, som kan komma att utgöra viktiga underlag för samhällsplaneringen. Samhällets beredskap bör framgå av översiktsplanen i den mån den fysiska planeringen berörs. MSB publicerade 2021 en vägledning för totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen. Kommunen kan planera för att stärka totalförsvaret både genom åtgärder som förhindrar att befolkningen drabbas av konsekvenser av ett väpnat angrepp och åtgärder för att begränsa de skador som kan uppstå. Det handlar bland annat om lokalisering av känslig bebyggelse i relation till tänkbara mål.

Kommentar: Mark- och vattenområden av särskilt intresse för totalförsvarets militära delar kan ges status av riksintresse för totalförsvaret i enlighet med 3 kap. 9§ miljöbalken. Kommunen håller på att framställa en vägledning kring hur den civila delen av totalförsvaret ska hanteras i fysisk planering. Kommunen bedriver ett kontinuerligt krisberedskapsarbete och har en krisorganisation redo att leda kommunen med kort varsel. I Malå kommun finns inga influensområden som utgör riksintresse för totalförsvaret.